

IZHAJA VSAKI DAN

Številka 269. Izdaja vsakega dne. Vrednost št. 5, ob ponedeljkih št. 9. Zjutraj. Posredništvo št. 3. Prodaja po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih nakladah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistoji, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele št. po 5 nvd. (10 stot.).

POSREDAJE SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 6 st. mm, umetniške, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 2 stot. beseda, najmanj po 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.
V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne oziroma naročnina za nedolžne izdaje „EDINOSTI“ stane: za leto K 24, pol leta K 12, 3 mesece K 6.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lestniski konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštne-branilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Dvojna ljubimska tragedija.

POREČ 27. Tukajšnji poštni oficijal Emil Pojani je šel danes z gospoico Schlaff, ki uraduje tudi na poreski pošti, na izlet v Grižnjan. Okolo 9. ure zvečer je Pojani trikrat ustrelil iz revolverja najprej proti njej in potem trikrat proti sebi. Oba umirajoča ranjenca so spravili po železnici v Trst.

Državna konferenca socialne demokracije.

DUNAJ 27. Na državni konferenci avstrijske socialne demokracije se je razpravljalo tudi o narodnih sporih v Avstriji. Konferenca je brez debate vsprejela resolucijo, v kateri protestira proti preganjanju narodnih manjšin in zahteva varstvo za vse narodne manjšine. Nadalje je konferenca energično protestirala proti postopanju oborožene sile povodom demonstracij v Ljubljani. Nadalje pozivlja delavce vseh dežel in narodov, naj z vsemi močmi nadaljujejo boj za splošno, enako in direktno volilno pravico za deželne zbornice in občine, in si tako pridobijo politično enakopravnost.

Demonstracije v Lvovu.

LVOV 27. Predpoludne so se pred deželno hišo in pred poslopjem bolniške blagajne vršile demonstracije socialno-demokratske stranke v prilog splošni volilni pravici in deželni zbor. Več socialističnih voditeljev je v tem zmislu radi spremembe volilne pravice govorilo z deželnim maršalom in s poslanci demokratskih zvez. Demonstrante, ki so se zbrali pred bolniško blagajno, so redarji s silo razgnali, ker se niso hoteli na poziv policije raziti. Pri tem je bilo nekoliko oseb ranjenih. Popoldne so se demonstracije ponovile pred namestniško palačo in na Marijinem trgu, kjer je bil neki policijski uradnik s kamnom ranjen na glavi. Sicer ni bilo drugih nemirov.

Slovaki proti pluralni volilni pravici.

BUDIMPEŠTA 27. Slovaška narodnostna stranka je priredila danes v 15 krajih ljudske shode, na katerih se je protestiralo proti pluralni volilni pravici.

Aretiran radi „velesrbske propagande“.

BUDIMPEŠTA 27. „Ogr. biro“ poroča iz Požege: Pravnik Ljubomir Jovanović je bil aretiran, ker je osumljen, da se je udeležil velesrbske propagande. Odvetnik Franković je bil tudi v tej stvari zaslišan, vendar je izpuščen na svobodu.

Španski kralj in kraljica v Parizu.

PARIZ 26. Španski kralj in kraljica sta v spremstvu ministra za unanje stvari

Allen de Salazarja prispela semkaj ob 9. uri 50 minut. Na kolodvoru ju je pozdravil minister za unanje stvari Pichon. Občinstvo je kraljevo dvojico živahno aklamiralo.

Vojno stanje na Rusko-Poljskem se odpravi.

BEROLIN 27. „Voss. Zeitung“ poroča iz Varšave: Vojno stanje v Rusko-Poljski se v kratkem spremeni v stanje poostrenega varstva.

Knez Eulenburg.

BEROLIN 26. Senat kazenskega sodišča je razveljavil sklep, da se izpusti kneza Eulenburga na svobodo. Senat zahteva 100.000 mark kavcije, ako hoče biti knez stavljen na svobodo.

Avstroogrski konzularni agent odpotoval v Fez.

LONDON 26. Dopisnik „Standarda“ v Tangerju brzojavlja, da je tudi avstroogrski konzularni agent odpotoval v Fez. To da je vzbudilo v diplomatičnih krogih veliko pozornost, ker menijo, da bo zastopnik Avstro-Ogrske skušal z dr. Vasselom uplivati na Mulej Hafida v korist Nemčije.

Vrenje na vseučilišču v Moskvi.

MOSKVA 27. Reakcionarna politika naučnega ministra je povzročila veliko vrenje na tukajšnjem vseučilišču. Dijaki so sklenili, da bodo energično podpirali profesorje v njihovi opoziciji proti ministru. Ako bo potrebno, pričnejo tudi aktivno borbo.

Velepomemben dan Nar. delavske organizacije

Tako smemo pač imenovati večerajšnji dan. Položen je prvi temeljni kamen k češko-slovenski vzajemosti delavstva. Ne pa samo one v teoriji, marveč tudi praktične, kajti pride, kakor se dozdeva, skoro do skupne organizacije železničarjev. Ta direktiva, ki jo ubere slovensko delavstvo, je naravnost historičnega pomena in neprecenljive važnosti za naš narod.

Včerajšnji shod v dvorani Nar. Doma se je vršil ob ogromni vdeležbi. Občinstvo je sledilo z umevanjem in zanimanjem izvajanju obeh čeških delavskih poslancev in jima prirejalo burne ovacije.

Tov. predsednik dr. J. Mandić je občinstvu predstavil poslanca Klofača, kateremu je isto priredilo burne ovacije. Poslanec Klofač — rekel je govornik — je izrekel na komersu važno besedo, da ako bi se socialna demokracija zares ravnala po načelih svojega velikega učitelja, Marxa, potem bi bila ista dobra tudi za nas. Ali temu ni tako; za to treba

nam postaviti se na stališče slovanske internacionale. Rekel je tudi, da mi Slovani imamo le roke, te treba organizirati. Nadalje, da imata Trst in Praga velik pomen za Slovanstvo. Ali narod bo le tedaj zmagal, ako zmaga ljudstvo, to je demokratska in socialna ideja. V znamenju teh skupnih nam idej je posl. Klofač prišel k nam in mi pozdravljamo njegov prihod kakor začetek ožjih stikov med češkim in slovenskim delavstvom.

Posl. Klofač je viharno aklamiran, izvajal v poljudnem, lahko umevnem češkem govoru približno sledeče: Kar ste pred letom začeli v Trstu, začeli smo mi na Češkem pred 11 leti. Internacionala je bila tudi pri nas, ali prišla je v roke židom. Vrhovni poveljnik iste, dr. Adler, je izšel iz nemškega radikalno-nacionalnega taborja. Mi pa hočemo, naj nam komandira lastni človek. Naša češka organizacija je sedaj jako močna. Kak je naš program? Mi smo idealisti, ne utopisti. Socialno vprašanje pojmuje tako, da treba skrbeti za razvoj bližje bodočnosti. Teorija proletariata je in končne revolucije ne zadostuje potrebam delavstva. Razdelili smo ekonomični ideal od socialnega ideala. Glede prvega smo si vzeli za vzor Anglesko, da čim prej v današnjem socialnem razmerju dosežemo čim najboljše pogoje. Ideal socialni je nekaj drugega: ni smeti zamenjati oboje ideala. Ta drugi tiči v notranjosti človeka. Dokler mi sami ne bomo boljši, nam zunanja forma, pod katero živimo, monarhija, republika ali socialistična država, malo pomaga. Stremeti moramo po notranji revoluciji človeka, da postanemo boljši. In nacionalna ideja, ta najvišja etična ideja, nas k temu izobražuje. Za to je nacionalna ideja eminentno socialna. V nas Čehih je narod, ki je bil k smrti ubit, vstal od mrtvila in se prepodil. Zakaj? Radi onih žrtv, za katere daje moralno silo nacionalna ideja.

Prava demokracija ne obstoja, kjer ne obstaja respekt do dela.

Nikak stan ne sme reči: od nas živijo vsi. Resnica je, da eden živi od drugega. Ako se ednemu slabo godi, trpi tudi drugi. Slovani so večinoma delavski narod; delo treba nam organizirati. Nemec je mogel napredovati proti jugu, Italijan proti severu le zato, ker delavci niso bili organizirani. Sila slovanskih narodov bo obstajala v organiziranem delavstvu. Socialna demokracija je hotela tudi nas organizirati, zahtevala je pa vse od nas, za nas ni storila nič. Kaj je ista storila proti nenakosti narodov na vseh poljih? Nič. (Govornik spominja se tu našega šolskega

vprašanja). Slovanskega delavca n. pr. kar brutalno iztiravajo iz Nemškega. Socialna demokracija se ni nikdar ganila. Zato smo si rekli: postavimo se na lastne noge. Kdor je proti narodu, je proti delavstvu. Boriti se za svoj narod, pomenja za delavca: boriti se za-se.

Smo socialni in internacionalni, če je treba, v boju proti kapitalu, ali narodni — makar fanatiki v izbojevanju narodnih pravic.

Govornik pozivlja inteligenco, naj gre k narodu, k ljudstvu. Ne pa delati tako, kakor nemški liberalci, ki so v saj imeli za seboj kapital. Tudi pri nas je liberalna inteligenca v tem pogledu grešila. Treba iti k ljudstvu. Inteligenca mora delati za zboljšanje ljudstva, za organizacijo istega. Organizacija ima velik moralni pomen. Človek identificira svojo čast z častjo družbe in to vzgaja in povzgaša človeka.

Nekaj o Ljubljani! Naša monarhija je — Nemec in Madjar. Krivda tiči v anarhiji med Slovanstvom. Dolžnost naša pa je, da se ekonomično emancipiramo. Treba organizirati konsumente, v prvi vrsti proti nemškemu producentu.

Trst ima za Slovanstvo velik pomen in zlasti Čehi se tega zavedajo. Trst je predmet svetovnega boja. Nemčija mora delati ekspanzivno politiko: hiperprodukcija prebivalstva in industrije jo silita k isti; tej ekspanziji smo na poti mi, Čehi in Slovenci. Zato je boj proti nam največji. Drag nach Osten je večji nego si mislimo. Nemško-židovski kapital v Trstu je pionir za pruskega kralja. Naša monarhija ne umeva nevarnosti, ona dosedaj delale v lastno pogubo.

Nočemo inferiornih in superiornih narodov. Hočemo biti enaki med enakimi. In v to nam pomore emancipacija našega delavstva. Nasproti francoskemu temperamentnemu, angleškemu praktičnemu in nemškemu doktrinarskemu socializmu postavljamo slovanski socializem srca in bratstva, ki bode še igral veliko svetovno vlogo.

Veliko navdušeno ploskanje je sledilo izvajanjem posl. Klofača. Tov. dr. Mandić je sedaj predstavil občinstvu drž. poslanca Buřivala, ki je malo poprej došel v Trst in prišel naravnost na shod. Njemu je občinstvo priredilo burno ovacijo.

Posl. Buřival je pozdravil shod imenom močne češke železničarske organizacije, kateri on predseduje in ki šteje 23.000 organiziranih členov. Prišel je rade volje v Trst, da bi tu položil temelj k skupni organizaciji železničarjev. Kajti

zatrli ono nekaj, kar je dihlo iz vsega tega nežnega bitja. Kakšna škoda teh enajstletnih deklic, ki že znajo krasno čitati in pisati, ki znajo računati na milijone in milijarde; ki poznajo zgodovino, zemljopis itd., a jim vendar pri vsem tem manjka to, kar bi jih najbolj krasilo, nekaj naravnega, zaupnega, kar ima dete in kar nam baš dela dete toli milo in drago!

Otroci, v pravem pomenu besede, niso naši učenci že davno več. Nehali so to biti, potem ko so par let obiskovali šolo. Žal, da je i takih učiteljev, ki znajo že čez nekoliko tednov ubiti v srcu deca ono lepo lastnost zaupnosti, katero je imelo in jo ima vsako dete, predno je prišlo v dotiko s kulturo.

„Blagor jim, ki so čistih src!“ teh besed sem se domislil, misleč na dete, ki nas je bilo posetilo. Ne bi li šola izgledala povsem drugače, premišljeval sem dalje, ko bi otroci smeli z učiteljem obojevati povsem svobodno ter mu tako zaupali vsako tajnost mlade duše!

Zakaj naj bo i tukaj šola prazna formalnost? Več srca, več ljubezni za te naše male — in tako ostane dete — dete, in učitelj sam postane o njih vedrejši boljši.

PODLISTEK.

V šoli.

Po Fr. Ks. J. prevela Sonja Simičič.

Moj kolega je bil obolel in moral sem jaz v njegov razred. Navadno se drže otroci o takih prilikah, ko pride med nje nov učitelj, zelo rezervirano in nezaupno — nič drugače ni bilo tudi tega dne.

Neobičajno bister pogled ima otrok. Presodil te bo že na prvi hip, znal, do kje se pri tebi sme — in če se je morda v sodbi nekoliko prevaril, kako plah in začuden bo njegov pogled!

In, kakor sem že rekel, tako je bilo tudi z mano in za ta dan poverjeno mi šolsko deco. Sto oči je bilo zvedavo v me uprlih, pedeset teh mladih glav me je presojalo.

Kaj so si vse ti mali psihologi meni mislili, kombinirali, sam Bog vedi. Brez dvojbe jim je bila prva skrb, bom li uporabil palico, ali bom, če bo treba, raje zaprl čez uro.

Ko smo odmolili in nekaj zapeli, in smo se lotili dela. Bila je ura suhoparne matematike. Otroci niso menda nič posebnega na meni našli, kajti končno je ono

prejšnje šepetanje popolnoma utihnilo in otroci so se poglabili v svoj predmet. Menda je bilo prešlo četrto ure pouka, ko se kar na enkrat odpro šolska vrata in v njih se pojavi majhna, tri do štiri leta stara punčika.

Stopivša proti meni, pomolila mi je neki zavitek in rekla s svojim ljubko-otroškim glaskom:

„To je mama dala za Emo.“ Ozrl sem se po šoli, iskaje z očmi Emo. Šolski otroci so, posebno ako imajo strogega učitelja, tako navajeni na šolsko dresuro, da so vsi zbegani, ako se kdo osmeli prestopiti ozke meje te stroge discipline.

Zato je bila tudi mala Ema v strašni zadregi, videč, kako se njena mala sestrice prosto tu — v šoli vede. Lahko sem jo našel, ker sta jo izdajali rudečica in zmedenost.

Poklical sem jo in ji dal zajuterk, ki ga je gotovo pri vseh neprijetnostih, katere ji je povzročala sestrice, vendar bila vesela.

Punčika je še vedno stala pri vratih. Dvignil sem jo v naročaj in ji rekel: „Hočeš, da ti pokažem, kaj vse lepega imamo tu v šoli?“ Dete je radostno pokimalo okledivši se me z ročico zaupno

okolu vratu. In šla sva od slike do slike, ki so visele na steni. Razvaline starega Rima ji niso ugajale, zato pa tem bolj sliki dveh Kitajcev v njih pisani noši. Radostno je kriknila, ko jih je uzrla, in dodala je nekoliko svojih naivnih in komičnih opazk. Razred se je punčiki smejal in vmes se je čulo dosti glasno šepetanje: „Kaj govori, kako govori?“ Šolski deci je vsa ta, kot sem že preje rekel, šolska dresura, tako v krvi, da ne izhajajo brez nje. In ako tudi baš ti otroci vidijo in čujejo doma in na ulici, kako prosto ljudje med sabo občujejo, vendar njim se dozdeva, da se v šoli tega nikakor ne sme.

Ko sva prehodila šolo, pripovedovala mi je punčika povsem zaupno svoje male doživljaje. Pravila mi je, s kom se igra na ulici, kaj danes mamica kuha in kako ima doma malega bratca, ki ga je morala mama to jutro že dvakrat previti itd. — Razred je okamenel, čuvši to prostodušno pripovedanje. Ko je dete končalo svoje pripovedovanje, vrnilo se je k mamici, kateri je neslo moj pozdrav.

Bil je to košček pristne narave, ki je zašel tu sem med nas in razburil ves razred. Razburil, ker so davno že v njem

njegovo stremjenje je organizirati vse slovanske železničarje na Avstrijskem.

Predsednik dr. Mandić je omenil velepomembnost priklonjenosti naših železničarjev k češki organizaciji. Ko se to zgodi, bomo drugače govorili s kamariami na železnicah.

Tov. podpredsednik Jaklič se je kakor železničar spominjal žalostnih izkušenj železničarjev pod socialnodemokratskim vodstvom. Pozval je tovariše, naj se lotijo organizacije. Za njim je še govoril St. Škerlj.

Dr. Mandić se je v zaključnem govoru zahvalil obema govornikoma. To priložnost je porabil tudi, da se zahvali za izraz simpatije izraženih od češkega delavstva povodom obletnice N. D. N. Predlaga pozdravni telegram zahvale in solidaritete vodstvu narodno-socialnega delavstva na Češkem.

Na to je še v lepih besedah poudarjal historičnost tega dneva, kjer so se nadovežali prvi stiki med češkim in slovenskim delavstvom, in ob velikih ovacijah zaključil shod.

Občinstvo se je mirno razšlo.

Popoldne ob 3. uri je bil pa sestanek železničarjev v prostorih N. D. O., kjer je poslanec Buřival referiral o zgodovini, pomenu in stremjenju močne češke železničarske organizacije in o načinu razširjenja iste na Slovenskem. Sklenjeno je bilo po debati, katere so se udeležili posl. Buřival, dr. Rybář, dr. Mandić, Jaklič in Bufon, da se kmalu skliče velik shod vseh železničarjev, ki ukrepe potrebne korake. Ideja skupnega nastopa z močno češko organizacijo, katere voditelj je sam bivši železničar posl. Buřival, je bila sprejeta z navdušenjem od zbranih železničarjev.

Včeraj zvečer je posl. Buřival odpotoval nazaj v Prago, obljubivši da se povrne k nam v kratkem, dočim odpotuje posl. Klofač danes v Pulo.

Dnevne vesti.

Draginja živil. Enketna komisija, ki jo je v proučevanje draginje živil imenoval mestni svet, ima svojo plenarno sejo jutri ob 7. uri zvečer v veliki dvorani mestne palače.

Rodbinska tragedija. Včeraj ob 9 in pol je padlo z okna svojega stanovanja — na Campo S. Giacomo št. 3. III. nadstropje — dveletno dete Josip Vidali. Dete je obledelo mrtvo na ulici. Oče, 37-letni Alojz, je dvakrat zaporedoma padel iz obupa v nezavest in se je hotel z okna strmoglaviti. Sosede so ga zadržali.

Lep sin! Marija Pesic, 43-letna, iz Pule, kuharica v gostilni na Belvederu št. 49, je bila včeraj okradena od lastnega sina. Vzel si je 1000 kron, Mati je ovadila sina policiji.

Tržaška gledališča:

POLITEAMA ROSSETTI: Danes počitek.

FENICE: Danes počitek.

Koledar in vreme: [Danes Venceslav kralj. — Jutri: Mihael nadangeli. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne +22° Cels. — Vreme včeraj: oblačno.

Vesti iz Goriške.

Poučnega kurza za cerkveno umetnost, ki ga je imel v centralnem semenišču v Gorici od 22. do 25. t. m. dr. Josip Mantuani, udeležilo se je 27 duhovnikov iz vseh krajev goriške nadškofije. Prvi sad tega kurza je sklep, da se ustanovi škofijski muzej za cerkvene umetnine.

Kletarski nadzornik Fabiani je začel s svojim delovanjem v Furlaniji, kjer je pregledal več vinskih zalog. Baje se je pričel, da je tam polno vina le po imenu. Da se bo izvajal zakon strogo, bo treba popolnoma brezobzirnega postopanja.

Sadno razstavo so včeraj odprli v Bovcu, trajala bo do 4. oktobra.

Nova društva. C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novih društev: „Kmetško izobraževalno društvo“ v Rupi, v Velikem Dolu, Vipoljah in Gorenji Tribuši ter „Kat. slov. izobraževalnega društva“ v Smarjah.

Deželna kmetijska šola. Do 20. oktobra se vpisujejo prosilci za sprejem v prvi zimski tečaj deželne kmetijske šole in sicer kmetijski sinovi in sinovi posestnikov, ki dokažejo, da so dosegli normalno starost 16 let, ali pa, da so pred kratkim zadostili vojaškemu službovanju; mladeniči, ki so neposredno pred naborom, se ne vsprejemajo. Prosilci morajo posedati v elementarnih predmetih zadostno predznanje, ki je morajo dokazati z vsprejemnim izpitom; biti morajo tepega нравnega vedenja in krepke fizične konstitucije, primerne za kmetijski poklic.

Potek se razdeli na dve dobi po pet mesecev, in sicer od 15. novembra 1908 do 15. aprila 1909.

Kdor dovrši prvi tečaj z dobrim vspe-

hom, ima pravico stopiti v drugi tečaj, ki traja ravnotoliko časa. Koncem vsake učne dobe se vrše javne preskušnje in koncem druge učne dobe se izdajo gojencem, ki so dovršili drugi tečaj, odpustna spričevala.

Gojenci se bodo poučevali v praktičnem kmetijstvu, govedoreji, sirsarstvu itd. Vabili se bodo v čitanju, pisanju in računanju ter v rabi kmetijskega orodja, v obrezovanju itd. Značaj šole zahteva, da stanujejo gojenci v zavodu, kjer bodo imeli brezplačno stanovanje brez perila. Za skupno hrano plačajo mesečno prehranilnino, ki se izračuna na podlagi vseletnega potroška za nakup jestvin in se razdeli na število prisotnih gojencev. Pri določevanju mesečne prehranilnine se bo oziralo na premoženjske razmere manje premožnih učencev; dvajsetim se podeli mesečne podpore po K 24, torej skupaj po K 120 za petmesečno dobo zimskega tečaja. Kdor namerava prositi za te podpore, naj priloži prošnji ubožni list.

Zakoniti zastopniki gojencev imajo predložiti pisane in z dotičnimi listinami opremljene prošnje (krstni list, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo dobrega нравnega vedenja, ubožni list) deželnemu odboru do 20. oktobra. S posebnim obvestilom se naznani dan vsprejemnih izpitov in otvoritev tečaja.

Iz Goriške. Nad nečuvnim grozodejstvom avstrijsko-nemške birokracije v Ljubljani se zgraža ves slovenski narod. Pesti se v najljutejšem gnjevu dvigajo proti onim, ki so vzporedili ta grozna dejstva v Ljubljani. Ali res ni naš dobri, junaški slovenski narod samo za „Kannonfütter“? O moj Bog! Srce kriči, se krči v boli, duša joče radi krivice ki se nam godi. V Bosni, Italiji in sploh pri vseh naporih je prehlaval naš narod kri za Avstrijo, dajal je svoje telo in svojo dušo za blagor države! A plačilo za to? Da nas proganjajo, da nas zaničujejo, nas zapostavljajo povsodi. A mi smo sami neumni! Čemur ta prokleta ponižnost?!

Naj bodo ti dogodki v Ljubljani glasen memento naši ponižnosti! Zavedajmo se naših prav, zahtevajmo povsodi in venomer naših pravic!

x Zdravstvene naredbe z leta 1773. — Leta 1770. so se objavila prvič splošna zdravstvena navodila, katere si je pa razlagal vsak po svoje. Da bi se ti predpisi v vsej državi tolmačili enoglasno, izdala je cesarica Marija Terezija dne 10. aprila 1773 podrobnejše določbe, po katerih se morajo vsi ravnati, ki so v katerikoli bodi zrezi z zdravilstvom.

Prva točka tega navoda zapoveduje, da se imajo nemudoma in za vselej odstraniti iz dednih dožel vsi šarlatani, masaci, doktorjskaze, po sejmih potepajoče se operatorje in zobarje kakor tudi prodajalce terjaka (zdravilo za vse bolezni) in kramarje z drugimi zdravili.

Zdravniki, lekarnarji, ranocelniki in babice, ki hočejo izvrševati svojo umetnost, morajo prej položiti na kakem domačem vseučilišču izpit in se izkazati z dotičnim diplomom. Oni, ki napravijo skušnje na dunajski univerzi, imajo prednost pred drugimi, in jim je dovoljeno nastaniti se kjer jim drago. Oni, ki so položili izpite na kakem drugem, če tudi cesarskem vseučilišču, smejo se nastaniti le v deželi, v kateri so promovirali, ali pa v sosednih deželah, ki nimajo visokih šol.

Ako je v kakem zdravstvenem okraju ali v kaki bolnišnici izpraznjeno v medicinsko ali v kirurško stroko spadajoče mesto, mora se cesarici predložiti tri kompetentne, izmed katerih ona imenuje potem najbolj kvalificiranega ali pa drugega, ki si je že pridobil večjih zaslug.

Brez utemeljene potrebe in brez najvi-

VELIKA ZALOGA

furlanskih jajc

— vedno svežih. —

Najineje alpsko čajno maslo znamka 2 zvezdi. — Dnevni dohod. — Sir in slanina. — Specialiteta „LIPTAUER“. Postrežba na dom. Cene zmerne. — Prodaja na drobno in debelo.

Rodolfo Contro, ulica delle Acque 5.

Prodaja se

Instrument „POLIFON“

prve vrste trdke Ignac Klepetar, isti obstoji iz 16 plesnih komadov.

— Nizka cena. —

TREBČE Gostilna Stikler.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

Najvspešneje sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

revmatizmu in protinu

je **TEKOČINA GODINA**

prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: sv. Jakubu in Josipa Godina, lekarna „All' Jgea“ Farneto 4

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenice proti pošt. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošt. in zavoja

AVTORIZOVANA PRIPRAVLJALNICA ZA SKUŠNJO

enoletnega dobrovoljstva

in zrelostnega izpita pod ravnateljstvom

Prof. FRANCESCO POSTET

Trst - ulica Vincenzo Bellini št. 13 - TRST

Tudi zadnji izpiti so dokazali dober glas, ki si ga je pridobila ta šola. Nekaterim ubogim obiskovalcem se dovolijo znižane cene.

UČENJE PRIČNE Z DNEM 1. OKTOBRA.

Tvornica dežnikov in solčnikov

GIUS. FERRATA - TRST

Tovarna: ul. Montecucco 13.

Prodajalnica: Corso 36.

Izbera palic za sprehode.

Izvršujejo se poprave in prevlačenja.

Cesare Levi urar in zlatar

TRST - KORZO št. 41

naznanja vsem svojim cenjenim klientom, da je odprl novo prodajalnico (blizu stare). Danes ima v zalogi veliko izbere novih zlatih, srebrnih, niklastih, jeklenih ur itd. za moške in ženske. Tudi ima veliko izbere zlatanine, kakor n. pr. dolge zlate verige, prstane z diamanti ali brez istih. Specialiteta prstani iz novega zlata, moderno izdelani in po zmernih cenah

GOSTILNA

„All' antica Pompei“

TRST

Piazza Carlo Goldoni 4

Ulica Giosue Carducci 5

Izvrstna kuhinja italijanska in nemška. Pristno vino.

Zdravnik in ranocelnik

Dr. Dinko Zecilazić

specialist

ZA OTROŠKE BOLEZNI

v ulici Stadion 6. I. n. Telefon 18, IV

(gledal. Fenice)

ter ordinira od 2. do 3. ure popoldne.

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksand. Levi Minzi

Trst - ulica della Cesa št. 46.

Zaloge:

Piazza Rosario št. 1.

Ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Trajna zaloga pohištva:

ulica della Sanità št. 14.

Pisarna:

ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Katalogi, načrti in proračuni na zahtevo.

Telefon: 6-70; 6-58. (Za informacije vprašati 6-70).

Šola za skušnjo

enoletnega prostovoljstva

Avtorizovana od c. kr. Namestništva

pod ravnateljstvom PROF. RIHARDA MIKS.

TRST - ulica delle Poste 10 - TRST

se obdržujejo sledeči tečaji:

- 1.) Glavni tečaji za skušnjo enoletnega dobrovoljstva od 1. oktobra do 15. junija in od 1. julija do 15. decembra.
- 2.) Posebni tečaji za imenovanje skušnje za mladenice, ki morajo k naboru priti, meseca marca, od 1. oktobra do 15. februarja.
- 3.) Pripravljalni tečaj za sprejemno skušnjo v c. kr. kadetno šolo, c. in kr. akademijo in c. in kr. pomorske aspirante od 1. oktobra do 10. septembra.

ZNIŽANA PLAČILA

Na vsa druga vprašanja glede vojaščne daja natančno in popolno pojasnila. Urad za vojaško št. 41 v prvem nadstropju. — Za informacije se je obrniti na ravnatelja tečajev

Prof. RIHARD MIKS

šjega dovoljenja se ne more ustanoviti v mestih in večjih trgih nobena nova lekarna. Vse javne apoteke v mestih z vsučiliščem, morajo se vsaj enkrat na leto dobro pregledati po rektorju medicinske fakultete, nje dekanu, po profesorjih kemije in botanike v družbi z dvema najstarejšima apotekarjema, v večjih mestih brez univerze pa po deželnem zdravniku z mestnim fizikom in enim lekarnarjem.

Ako se najde v apotekah kaj pokvarjenega ali nepristnega, se ima takoj uničiti in lekarnarja resno posvariti; v drugem slučaju ga je naznaniti deželni oblasti, da ga kaznuje s primerno denarno globo; v tretji se pa lekarna zapre, ako je teh več v kraju, če je pa samo ena, se mora izročiti v teku pol leta drugemu diplomiranemu farmacevtu.

Ako lekarnar umre, njegova vdova pa želi obrt nadaljevati, mora si preskrbeti najkasneje v šestih mesecih za vodstvo izprašanega provizorja, ki je za vse odgovoren, kakor če bi bila lekarna njegova lastnina; v slučaju, da bi poskušal provizor uničiti lekarno na kateri si budi način, vzame se mu diplom in se proglasi nesposobnim za lekarniško obrt.

Samostanom in redovnikom je pod kaznijo sto cekinov stoogo prepovedano, dajati zdravila javno ali tajno, proti plačilu ali zaostoni. V krajih z diplomiranimi apotekarji je prepovedano prodajati zdravila zdravnikom, ranocelnikom in babicam. Močne, strupene ali druge nevarne medikamente sme lekarnar izročiti le po predpisu zdravnika. V krajih, ki se oddaljeni eno miljo od bližnje lekarne, je zdravnikom in ranocelnikom dovoljeno držati domačo lekarno.

Slede še razne posamične določbe brez splošnega pomena. Naredba zaključuje: Kdor odpravi telesni sad z medicinskimi ali na drug način, ali zadavi vedoma bitje ob rojstvu, zapade zaglavni sodnji, katero kazni imajo pričakovati tudi babice, če novorojenčke zvično zamenjajo ali podtaknejo.

Vesti iz Istre.

Občina Kastav Ljubljani. Občina Kastav je na seji občinskega zastopstva z dne 24. v. m. poslala ljubljanskemu županu sledečo brzojavko:

Ivan Hribar, župan

Ljubljana.

Danas sakupljeno zastupstvo šalje oradi Slovincem u ime občine Kastav povodom krvavih dogodjaja najiskreniju sučut.

Jelušić, načelnik.

Kopersko učiteljstvo. Dosedanji ravnatelj Bežek je obolel in se zdravi že par mesecev v zavodu za umobolne v Sv. Dancu pri Vidmu. Govori se, da bo ravnateljem koperskega učiteljstva imenovan ukrajni šolski nadzornik Finžgar.

Hrvatska gimnazija v Pazinu. V prvi razred hrvatske gimnazije v Pazinu se je letos upisalo 46 učenec, od teh 5 deklic.

Tujci v Istri. Od 1. do 23. septembra 1908. je obiskalo Opatijo 3194 oseb. Dne 23. septembra 1908. je bilo navzočih 2648 oseb.

Vesti iz Štajerske.

Gospodarski boj proti Nemcem. »Domočina« poroča, da se v kratkem sestane v Celju odbor, ki bo organiziral in uredil boj kot nemških trgovcev in obrtnikov na Spodnjem Štajerskem. Odbor se sestavi s pomočjo trgovskih društev in zastopnikov obeh strank.

Gospodarstvo.

Tržaška Posojilnica in Hranilnica je z ozirom na to, da so povišali tukajšnji denarni zavodi obrestne mere, povišala obresti od hranilnih vlog za 1/4% tako, da se bodo vse vloge od 1. oktobra t. l. naprej obrestovale po 4 in 1/4%.

Na ta način žrtvuje posojilnica veliko, kar na pride v korist vlagateljem. Ob tej priliki moramo omeniti, da je bila Tržaška posojilnica prvi in najstarejši slovenski denarni zavod v Trstu, ki je v najhujših tedih oral ledino na narodno gospodarskem polju. Posojilnica je pripravila teren raznim ljudnim bankam, ki so se v zadnjem času razširile v Trstu; dasi se je pred leti nekatero proslilo, da naj pridejo s svojimi filijalkami v Trst, si tega vendar nobena ni upala, ker tren se ni bil pripravljen, sedaj je seveda drugače.

Dandanes imamo v Trstu drugačen položaj in smo se gospodarski že mnogo opogogli in lahko rečemo popolnoma osvobodili, a čemur gre največja in prva zasluga (Tržaški posojilnici in hranilnici). Na ta naš narodni denarni zavod se ne sklicujemo radi samo mi Tržčanje, ampak vsi Slovenci sploh,

ker je v malo letih zrastle do tako mogočnega in velikega zavoda.

Zavod, ki je v najhujših časih premagal težkoče, zasluži priznanje in zaupanje.

Razne vesti.

Taifun na Filipinah. Iz Manile poročajo, da je grozen tajfun opustošil več filipinskih otokov. Ker so brzojavne zveze pretrgane, prihajajo vesti le polagoma. Gotovo je, da je našlo smrt tudi mnogo ljudi.

Grški ogenj. Stari »grški ogenj« je bil eden največjih izumov na polju pirotehnike. Za tedanje dobe — sedmo stoletje po Kristu — prav tako važen, kakor smodnik za 13. in 14. stoletje in dinamit za 19. stoletje. Recept tega grškega ognja pa ni bil znan. Bizantinski cesarji, ki so se izlasti v vojnah proti Arabcem, posluževali tega ognja, so to tajno zelo strogo čuvali. Na neki plošči v cerkvi sv. Sofije v Carigradu je bilo napisano, da kdor to tajno izda, je izdajalec in ni vreden, da nosi krščansko ime. Eden najboljših poznavalcev razvoja razstrelivnih stvari meni, da je grški ogenj obstojal iz žvepla, kamene soli, smole, asfalta in apna. V kakem razmerju so bile te primese, se ne ve. Bržkone je bila primes živega apna precej velika. Kajti čim se je grški ogenj dotaknil vode, se je zmes zgrela do 120 stopinj. Valed tega so se druge razstrelivne stvari vzgale. Ali valed tega ni samo nastal ogenj, marveč so se razvili tudi plini, ki so prišli v stiko z zrakom eksplozivirali.

Sedaj je berlinski inženir R. Fiedler, ki se bavi s preiskavanjem razstrelivnih snovi, prišel na dejno rešitev te tajne in sestavlja takozvani »novi grški ogenj« s približno istimi uplivi, kakor ga opisujejo stari bizantjski kronisti. Poskusi s tem ognjem se napravijo v kratkem v pruski vojski.

Madjarsko mesto Mako proti žganju. — Mestno zastopstvo v ogrskem mestu Mako je izdalo odredbo, da ne smejo kčmarji točiti žganja od vsake sobote ob 5. uri popoldne in do ponedeljka zjutraj. To odredbo je poslalo mestno zastopstvo v odobrenje ministru za notranje stvari.

30.000 modrasov in gadov je bilo izročnih v zadnjih 14 dneh okrajnemu predstojništvu v Glamoču v Bosni, ki je moralo izplačati za nje nad 4000 K nagrad.

Velikanska želva. V dalmatinskem zalivu Makarska se je ujela v mrežo trgovca Zandrija 100 kg težka orjaška želva. Prepeljali so jo v Reko, kjer je javno razstavljena na ogled.

Boj s Cigani. V nekem gozdu blizu Soprona so Cigani napadli orožniško patruljo. Orožniki so streljali ter ubili tri cigane in dve ciganki.

General Steselj težko obolel. Petrogradski listi javljajo, da je general Steselj težko obolel na pljučih, ter je iz zapora v petropavlovski trdnjavi prenešen v tamošnjo bolnišnico. Neki trdijo, da je bolezen opasna.

Slovenska knjigovoznica. Knjigovez Anton Repenšek v Trstu, ulica Cecilija št. 9 je uredil svojo delavnico po vseh modernih zahtevah, da lahko postreže slavnemu občinstvu od priprostega do najfinejšega dela.

Ker je to v Trstu edini Slovenec v tej stroki, ga priporočamo vsem Slovonom, da ga podpirajo s svojimi naročili.

Nemško društvo za ogrske Nemce. Iz Strassburga javljajo: Glavna skupščina luteranskega društva za podpiranje nemštva »Gustav Adolf« je priznala nemški občini Kerest na Ogrskem dar 22.586 mark, a prezrla je prošnje neke občine v Braziliji in neke druge na Vestfalskem.

Propadanje madjarskega plemena v Erdeljski. »Pesti Hirap« je nedavno priobčil članek, v katerem skuša dokazati, da madjarsko pleme na Erdeljskem propada na račun Rumunov, oziroma, da se romunizira. Med drugim navaja, da se je v županiji Csik za voljo 15.000 Rumunov moralo naučiti rumunski 3137 Madjarov. V županiji Udvarhely se je za 1882 Rumunov moralo naučiti rumunsko 2272 Madjarov. V Kološvaru se je od 39.000 Madjarov moralo zbog 4800 Rumunov naučiti rumunski 6160 Madjarov. V Hunjadu je 132 katoliških Madjarov, ki so se porumunili itd.

Orglje v cerkvi sv. Petra. Neki italijanski glasbeni listi javljajo iz Rima, da je Papež Pij X. sklenil postaviti v cerkvi sv. Petra velike orglje. To misel se je sprosila že pred več desetletji, a kakor se zdi, se ista v kratkem oživetovi.

Bošnjak virilist turskega parlamenta. — Carigradski list »Ikdan« je prinesel vest, da bo od duhovne oblasti imenovano v carigradski parlament šest virilistov. Izmed te šestorice je na tretjem mestu predložen Ali Fehim efendiya Džebić, bivši muftija mostarski in izgoani vodja mohamendancev v Bosni in Hercegovini.

Velika zaloga **vsakovrstnega pohištva**
- navadne do najfineje vrste po najnižjih cenah. -

Peter Jeraj

TRST, ulica Vincenzo Bellini št. 13
ter vogal ulice sv. Katarina.

R. Gasperini - Trst

Telefon 1974. — Spediter — Telefon 1974

Prevozno podjetje

c. kr. avstrijskih državnih železnic. ::

Sprejme

razcarinjanje kakoršnegasbodi blaga iz mitnic, dostavljanje na dom, pošiljatve, potega kovčegov.
Najdogovornejše cene.

Dunajska
česalka - **A. Bergant**

Trst, via della Zonta 5, I. nadstr.

Česalka za valovite lasi. Negovalka za roke.
Se priporoča cenjenim gospem.

POLETNA SEZONA

V dobroznani prodajalnici

Maccari & Pross

TRST, ulica Malcanton št. 9

se dobi velika izbira

črnega in barvanega blaga za moške obleke

po tako nizkih cenah, da se ni bati konkurence

(Na željo se pošljejo uzorci brezplačno).

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jaje. Specijaliteta: **Graške Poultards.**

Cene dogovorne. — Postrežba na dom

Ulica Campanile št. 15.

Edina zaloga kvasa

lastnega izdelka

vsak dan svežega, garantirane vrste.

:: za izvoz absolutno konkurenčne cene ::

JOSIP MÜRER — TRST

ulica Barriera vecchia šte. 14. — Brzojavke: JOSIP MÜRER — TRST

„Alla Città di Trieste“

Trst, ulica Giosuè Carducci 40 (prej Torrente).

: **Veliki dohodi za nastopajočo sezono.** :

Volnene obleke za moške od gl. 6'— do 28'—	
„ „ „ dečke „ „ 5'— „ 15'—	
„ „ „ otroke „ „ 2'80 „ 9'—	
Bombaževe „ „ moške „ „ 4'— „ 8'—	
„ „ „ dečke „ „ 3'— „ 6'—	
„ „ „ otroke „ „ 1'40 „ 4'—	

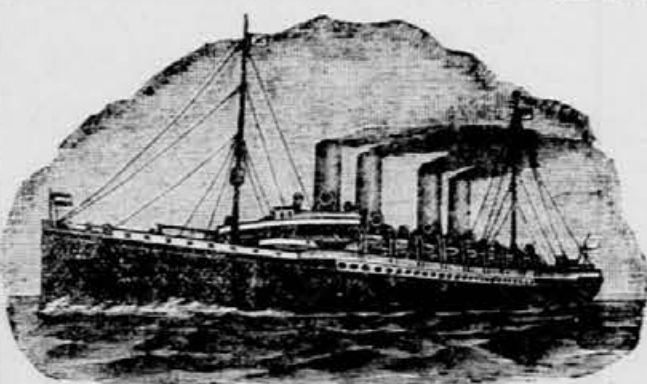
SPECIJALITETE: Obleke črne chamgarni kakor tudi narodno in inozemsko blago.

Izbira vsakovrstnih srajc, hlač, spodnjih hlač in pletenin za delavce.

Naročila za obleke po meri se izvršuje v lastni krojačnici z največjo natančnostjo samo v prodajalnici

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Ulica Giosuè Carducci št. 40 (ex ulica Torrente)

Kdor hoče potovati hitro in lepo v AMERIKO, naj se vozi s parniki največje svetovne družbe

Severno-nemški ::::

Lloyd v Bremenu.

Informacije glede cen, črt itd. itd. se dobivajo vedno brezplačno.

Potovanje iz Trsta skozi Bremen v New-York
traja samo 7 dni.

Odhodi v Severno Ameriko iz Trsta skozi Bremen trikrat v tednu. Potniki, ki potujejo na parnikih Severno-nemškega Lloydja so sprejeti povsodi od društvenih uradnikov. — Kdor hoče oditi v Ameriko, naj piše takoj, da se okoristi prilike potovati ceno in lepo. CENE ZMERNE.

Na ladiji dobra poskrba.

Potne listke se zamore dobiti v Trstu pri

F. Stumpe, Piazza Giuseppina 1

SLOVENCİ NE ZAMUDITE OBISKATI

Pariške prodajalnice obuvala :: :: ::

Trst ul. S. Antonio št. 4 (hiša Terni) (Calzoleria Parigina)

kjer najdete vsaki dan nove dohode najlepšega obuvala za gospode, gospé in otroke. Največja eleganca, cene zmerne, blago prve vrste

